

10. Udalova, L.D., Rozhnova, V.V. and Shpotakivska, O.V. (2010), *Praktykum z kryminalnoho protsesu : navch. posib.* [Practicum on criminal procedure : teaching aid], KNT, Kyiv, Ukraine.

УДК 343.982.9

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У РАЗІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ Й КОНТРОЛЮ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Кравченко О.Є., аспірант

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. 50-річчя СРСР, 27, м. Харків, Україна
lenalena0070@qip.ru*

У статті досліджено проблеми, які виникають під час використання технічних засобів і відомостей, отриманих у результаті їх застосування в кримінальному судочинстві. Подано авторську точку зору щодо систематизації (класифікації) технічних засобів, які можуть бути використані в кримінальному провадженні. Визначаються основні напрями розвитку та вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства для підвищення ефективності використання технічних засобів у кримінальному провадженні.

Ключові слова: технічні засоби, групування науково-технічних засобів, оперативно-розшукова діяльність, досудове розслідування, судове провадження, системний підхід, систематизація (класифікація) оперативно-технічних засобів.

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ НЕГЛАСНЫХ СЛЕДСТВЕННЫХ (РОЗЫСКНЫХ) ДЕЙСТВИЙ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ПРОКУРОРСКОГО НАДЗОРА И КОНТРОЛЯ В УГОЛОВНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ

Кравченко Е.С.

*Харьковский национальный университет внутренних дел, просп. 50-летия СРСР, 27, г. Харьков, Украина
lenalena0070@qip.ru*

В статье исследованы проблемы, которые возникают при использовании технических средств и сведений, полученных в результате их применения в уголовном судопроизводстве. Подана авторская точка зрения относительно систематизации (классификации) технических средств, которые могут быть использованы в уголовном производстве. Определяются основные направления развития и совершенствования действующего уголовного процессуального законодательства для повышения эффективности использования технических средств в уголовном производстве.

Ключевые слова: технические средства, группировка научно-технических средств, оперативно-розыскная деятельность, досудебное расследование, судебное производство, системный подход, систематизация (классификация) оперативно-технических средств.

SYSTEMATIZATION OF COVERT INVESTIGATIVE (DETECTIVE) ACTION ACTIONS WHEN CARRYING OUT SUPERVISION AND CONTROL WITHIN CRIMINAL PROCEEDING

Kravchenko O.Y.

*Kharkiv national university of internal affairs, boulevard 50-richchya USSR, 27, Kharkiv, Ukraine
lenalena0070@qip.ru*

The article explores the problems that arise when using technical means and the information obtained as a result of their use in criminal proceedings. The author has provided view on the systematization (classification) of the technical means that can be used in criminal proceedings. The main directions of development and improvement of the current criminal procedure legislation to improve the efficiency of the use of technical means in criminal proceedings has been given.

One of the sources of problems arising from the use of technology and information derived from its use in criminal proceedings is a contradiction in the current Ukrainian legislation regulating criminal procedural and investigative operations. The law not only does not provide common principles regulating use of technology in conducting search operations and proceedings, but also does not determine general concepts and terms. In addition, developed and adopted at different time regulations (including departmental) on the use of technology in operational activities and criminal proceedings often contradict each other, or their implementation is not possible because of the uncertainty of the legal status and procedure of the use of technology and ambiguities in practical ways of their implementation.

The main directions of development and improvement of the current criminal procedural legislation for improvement of the use of technology in criminal proceedings are the following:

1) Consolidation of legal basis for creation of databases of unified state register of population using personal code in the current regulatory framework. Such systems could concentrate information that is of interest to various areas of government agencies, including law enforcement. The most difficult is the scientific, technical, socio-economic and legal aspects of the problem, coupled with the need to develop the involvement of professionals of different areas.

2) Consolidation in the current regulatory framework of legal grounds of technical supply for obtaining verbal information. For example, in modern terms of fighting crime there appeared investigative actions, the contents of which provides participation of investigators, operational officers, and forensic specialists (listening and recording of conversations maintained with phones and talkies, etc.). Their effectiveness depends on availability of development of proper means, methods of their application and regulation of the sphere of social relations.

Key words: technical means, grouping of scientific and technical means, investigative activities, pre-trial investigation, judicial proceedings, systematic approach, systematization (classification) of operational and technical means.

Одним із джерел проблем, що виникають під час використання технічних засобів і відомостей, отриманих у результаті їх застосування в кримінальному судочинстві, є протиріччя в чинному українському законодавстві, що регламентує кримінально-процесуальну й оперативно-розшукову діяльність. У законодавстві не тільки не вироблені єдині принципи регламентації застосування технічних засобів під час проведення оперативно-розшукових заходів і процесуальних дій, а й не визначені загальні поняття й терміни. Крім того, розроблені та прийняті в різний час нормативні правові акти, у тому числі відомчі, з питань застосування технічних засобів в оперативно-розшуковій діяльності та кримінальному процесі часто суперечать один одному, або їх виконання виявляється неможливим через невизначеність правового статусу й порядку застосування технічних засобів, а також неясності практичних способів їх реалізації.

Метою дослідження є систематизація (класифікація) технічних засобів, які можуть бути використані в кримінальному провадженні.

У більшості робіт, що стосуються питань використання науково-технічних засобів у кримінальному процесі, є згадка про можливу класифікацію їх за різними критеріями, найбільш розповсюдженими з яких є такі: джерела походження, призначення, суб'єкти застосування. Зазначені принципи первинної класифікації технічних засобів надано, наприклад, у роботах П.П. Артеменка, В.І. Декшне, Е.Ф. Толмачева, хоча можливі також варіанти класифікації й за іншими критеріями, у тому числі на основі багаторівневих розгалужених схем, що містять не тільки загальні принципи, а й можуть доходити до окремих груп або моделей технічних засобів.

Яскравий приклад розгалуженої класифікації наведений, зокрема, у роботі І.Ф. Хараберюша, який вважає, що класифікація технічних засобів, застосовуваних у правоохоронній діяльності, може бути заснована на трьох основних критеріях, до яких віднесено: 1) напрями застосування; 2) джерела походження; 3) призначення [1, с. 4].

Спеціальну техніку за напрямками застосування І.Ф. Хараберюш пропонує класифікувати стосовно слідчої діяльності (криміналістична техніка), оперативно-розшукової (оперативна техніка), адміністративно-управлінської (організаційна техніка), а також охоронної діяльності (охоронна техніка).

Щодо джерел походження засоби спеціальної техніки, які використовуються в діяльності правоохоронних органів, на думку І.Ф. Хараберюша, можна поділити на три великі групи: загального застосування (приспосовані), загального застосування з незначною доробкою (модифіковані) та спеціально розроблені (унікальні) [1, с. 4].

Технічні засоби загального застосування мають широкий спектр використання: крім правоохоронної діяльності, це промисловість, наукова діяльність, сфера культури тощо. Прикладом може бути побутове та професійне фото, відеоапаратура, засоби звукозапису, системи зв'язку й інші технічні засоби, вироблені для значного кола споживачів.

Особливість цієї групи засобів спеціальної техніки полягає в такому: хоча самі вони не зазнають ніяких конструктивних змін, тактика й методика їх застосування може бути не тільки спеціальною, а й суттєво різнитися залежно від стадії кримінального судочинства, у якій застосовуються ці технічні засоби. Типовим прикладом можуть бути засоби аудіо- і відеозапису, тактика й методика застосування яких щодо проведення оперативно-розшукових заходів, досудового слідства й судового процесу відрізняється докорінно, хоча самі технічні засоби можуть бути абсолютно однаковими [1, с. 4].

В особливу групу, на думку І.Ф. Хараберюша, можна виділити засоби спеціальної техніки, у конструкцію яких були внесені технічні зміни з метою додання їм необхідних властивостей [1, с. 4].

Основне їх призначення – виконання функцій оперативної, криміналістичної або іншої спеціальної техніки. Модифікована апаратура найчастіше являє собою дороблені технічні засоби загального застосування й відрізняється від серійних виробів наявністю вузлів і деталей, що дозволяє більш ефективно використовувати її в специфічних умовах. Доробка засобів спеціальної техніки провадиться як на заводах-виробниках, так і в правоохоронних органах. Прикладом модифікованих засобів спеціальної техніки можуть бути диктофони, які пристосовані для негласного звукозапису, фотоапарати, вмонтовані в предметах маскуванія й оснащені пристроями дистанційного керування, спеціальний автотранспорт тощо.

Спеціально розроблені засоби спеціальної техніки можна охарактеризувати як прилади, пристрої, програми, спеціально розроблені для використання в розкритті й розслідуванні кримінальних правопорушень; проведення оперативно-розшукової діяльності; криміналістичних та експертних досліджень, а також для застосування в інших сферах правоохоронної діяльності [1, с. 4].

Такі засоби спеціальної техніки, як правило, настільки специфічні, що не застосовуються в інших сферах діяльності або за іншим призначенням. Типовим прикладом таких засобів є засоби спеціальної техніки, призначені для негласного отримання інформації, що використовуються винятково в оперативно-розшуковій діяльності.

Спеціально розроблені засоби відрізняються тим, що вони пристосовані для рішення яких-небудь конкретних завдань, наприклад спеціалізована фотокамера, вмонтована в засіб прикриття, призначена для фіксування інформації в специфічних умовах, і її використання для інших цілей фактично неможливо.

В окремих випадках застосування спеціально розроблених засобів здійснюється в органах, що проводять досудове розслідування, не за прямим призначенням, проте близьким до нього. До таких технічних засобів варто віднести низку приладів і пристроїв, що надходять до збройних сил і використовуються для розслідування й розкриття кримінальних правопорушень без доробки, наприклад нічні приціли для стрілецької зброї, міношукачі тощо. Ці засоби, як і у випадку із засобами загального застосування, є пристосованими, оскільки змінюється лише тактика й методика їхнього використання, а самі технічні засоби залишаються без зміни.

Пристосовані технічні засоби можуть застосовуватись на всіх стадіях кримінального судочинства, проте найбільш поширені вони в оперативно-розшуковій і слідчій діяльності, а також під час проведення експертних досліджень. Тактика й методика застосування цієї групи засобів спеціальної техніки бувають стандартними та скорегованими з урахуванням специфіки кримінального судочинства й оперативно-розшукової діяльності [1, с. 4].

Унікальні засоби спеціальної техніки відрізняються визначеною специфікою конструктивного виконання та специфічним функціональним призначенням. Як правило, вони мають більш прості органи керування, відрізняються малими габаритами й вагою, зручністю використання. Виробництво таких засобів спеціальної техніки здійснюється як вітчизняними підприємствами, так і закордонними фірмами. Прикладом унікальних засобів, що виготовляються спеціально для оперативного використання, є такі: призначені для скритого носіння радіостанції, засоби й системи негласного візуального та аудіального спостереження, пристрої для зняття інформації з каналів зв'язку. Проте до цих засобів також можна віднести спеціалізоване програмне забезпечення, системи забезпечення охорони об'єктів тощо.

Не заперечуючи важливості розгорнутої класифікації спеціальної техніки, наданої І.Ф. Хараберюшем, ми разом із тим вважаємо, що класифікація технічних засобів, які використовуються в кримінальному провадженні, має здійснюватися з обов'язковим урахуванням чинного кримінального процесуального законодавства.

Так, згідно зі ст.2 КПК України [2] завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування й судового розгляду, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу й щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Кримінальний процес (кримінальне провадження) зазвичай розглядається як врегульований нормами КПК України порядок діяльності органів, що проводять досудове розслідування, прокуратури й суду (судді) щодо порушення, розслідування, розгляду й вирішення справ, а також діяльності інших учасників кримінального процесу, зокрема підозрюваних, обвинувачених, потерпілих, цивільних позивачів і відповідачів, їх представників та інших осіб, із метою захисту своїх конституційних прав, свобод і законних інтересів [3]. Також кримінальний процес визначають як систему кримінально-процесуальних правовідносин, фактичним змістом яких і є зазначена кримінально-процесуальна діяльність [4, с. 6; 5, с. 11], що вказує на кримінальний процес як на складне правове явище, складовими якого є певні елементи (процесуальні дії й рішення або процесуальні відносини).

Так, відповідно до п.10 ст.3 КПК України [6] кримінальне провадження включає в себе досудове розслідування й судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність.

Тобто науковим товариством і чинними нормативними документами як домінуюче закріплене бачення кримінального провадження насамперед як певної системи.

Незважаючи на достатню поширеність поняття «система», донині не існує загальноприйнятого його визначення. Як правило, під системою розуміють сукупність взаємодіючих компонентів.

Теорія систем як наукова методологія використовує більш суворе визначення цього терміну, розуміючи під системою «групу будь-яких одиниць, можливо однорідних, у інших випадках – різнорідних, що цікавлять нас у своїй єдності» [7, с. 84]. Головне в цьому визначенні те, що система розглядається як цілісне утворення.

У юридичній науці дослідження систем реалізується за допомогою досить багатого інструментарію (у тому числі з використанням досягнень кібернетики та синергетики [8, с. 9; 9, с. 109; 10]). Відповідно, арсенал сформованих підходів до визначення поняття «система» є достатньо широким. Важливою для нашого дослідження є думка, що будь-який об'єкт є системою лише у відношенні до певної мети. З урахуванням зазначеного термінологічна одиниця «система» набуває такого значення: «структурована цілісна єдність взаємопов'язаних елементів, між якими існують взаємозв'язки, які зумовлюють динаміку її існування й реалізацію нею цільових функцій» [11, с. 66].

Сутність системи в її статичності (як деякий часовий зріз) розкривається шляхом виявлення й усвідомлення структури, вираженої за допомогою закономірних зв'язків і відносин. Структура характеризує систему з боку сталості, якісної визначеності. Це важлива, проте недостатня характеристика. Сутність системи в її динаміці розкривається через аналіз функцій кожного елемента й охоплення функціонування й тенденцій розвитку в цілому.

Особливого значення для результатів нашого дослідження набуває положення, сформоване В.Г. Афанасьєвим у роботі «Общество: системность, познание и управление» [12]. За переконанням В.Г. Афанасьєва, щоб усебічно дослідити систему, насамперед треба вивчити її внутрішню будову, тобто визначити, які компоненти входять до її складу, яка її структура й функції [12, с. 21].

Звернемо увагу на той факт, що відповідно до системного підходу, застосованого в науковій літературі, закономірності цілого (системи) безумовно домінують над її компонентами. Утім роль складових не варто зводити до становища суто пасивних частин. Залежачи від системи як від цілого, компоненти мають певну відносну самостійність [13, с. 13].

Враховуючи викладене, ми вважаємо, що класифікація технічних засобів, що застосовуються в кримінальному провадженні, має здійснюватися з позицій системного підходу – у невід'ємному зв'язку з іншими складовими кримінального процесу.

Під час визначення кримінального процесу як врегульованої законом діяльності з порушення досудового розслідування, судового розгляду та вирішення справ у процесуальній теорії виділяють окремі, відособлені етапи такої діяльності, що називаються стадіями [14, с. 60]. Такий поділ притаманний процесу за новим КПК України, де в п.5 ч.1 ст.3 [6] дається визначення досудового розслідування як стадії кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності. Тобто йдеться про кінцевий результат стадії

досудового розслідування. Для досягнення цього результату органи досудового розслідування діють у межах своєї компетенції на підставі норм КПК України й проходять певні етапи, починаючи з моменту внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ч.2 ст.214 КПК України) і закінчуючи досудовим розслідуванням у порядку, передбаченому главою 24 КПК України. Прокурор має право заборонити проведення або припинити подальше проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

У зв'язку з тим, що система стадій кримінального процесу визначається чинним кримінально-процесуальним законом, системність кримінального процесу та кримінально-процесуального права є взаємообумовленою [13, с. 61]. Тому з позицій системного підходу доцільним буде провести науковий аналіз технічних засобів у розрізі основних стадій кримінального провадження, на яких такі засоби застосовуються.

Чинним КПК України [6] визначено дві основні процесуальні дії кримінального провадження: досудове розслідування й судове провадження.

Отже, технічні засоби, які застосовуються в кримінальному провадженні, на нашу думку, можуть бути згруповані таким чином:

- 1) технічні засоби, які використовуються в ході досудового розслідування;
- 2) технічні засоби, які використовуються в судовому провадженні.

Незважаючи на стадію кримінального провадження, прокурор наділений повноваженнями для контролю стосовно захисту прав і законних інтересів осіб, щодо яких проводили негласні слідчі (розшукові) дії. В.В. Вільгушинський слушно відмічає: «У цьому разі немає судового контролю за виконанням такого роду дій під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Адже, наприклад, немає гарантій припинення подальшого втручання в приватне спілкування особи вже після того, як досягнуто результат негласної слідчої (розшукової) дії, однак строк дії ухвали слідчого судді не закінчився».

В.В. Вільгушинський пропонує покласти на прокурора обов'язок повідомляти слідчому судді, який надав дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії про прийняте ним рішення припинити таку слідчу дію шляхом внесення відповідних змін до ч.5 ст.249 КПК України. Із цим варто погодитися. Отже, редакція цієї норми буде такою: «Прокурор зобов'язаний прийняти рішення про припинення подальшого проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якщо в цьому відпала необхідність, і обов'язково повідомити про прийняте ним рішення слідчому судді, який надав дозвіл на її проведення».

Основними напрямками розвитку та вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства для підвищення ефективності використання технічних засобів у кримінальному провадженні є:

1. Закріплення в чинній нормативно-правовій базі правових підстав створення баз даних єдиної державної реєстрації населення країни з використанням особистого коду. У таких системах могла б зосередитись інформація, що становить інтерес для різноманітних напрямів діяльності державних органів, у тому числі правоохоронних. Найбільш складними є науково-технічні, соціально-економічні та правові аспекти цієї проблеми, що поєднані з необхідністю залучення до її розробки спеціалістів різних галузей знань.
2. Закріплення в чинній нормативно-правовій базі правових підстав технічного забезпечення отримання вербальної інформації. Наприклад, у сучасних умовах боротьби із злочинністю з'явилися слідчі дії, зміст яких обумовлює участь у них слідчих, оперативних працівників, спеціалістів-криміналістів (прослуховування й звукозапис розмов, що ведуться з телефонів та інших переговорних пристроїв тощо). Їх ефективність залежить від наявності розробки як власне технічних засобів, методик їх застосування, так і правового регулювання цієї сфери суспільних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хараберюш І.Ф. Використання науково-технічних засобів у правоохоронній діяльності / І.Ф. Хараберюш // Часопис академії адвокатури України. – 2011. – № 3. – С. 1-7.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. // Голос України. – 2012. – № 90-91 (зі змінами і доповненнями).

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців третього, четвертого, п'ятого статті 248-3 Цивільного процесуального кодексу України та за конституційними зверненнями гр. Будинської С.О. і Ковриги С.В. щодо офіційного тлумачення положення абзацу четвертого статті 248-3 Цивільного процесуального кодексу України (справа щодо конституційності статті 248-3 ЦПК України) від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – Ст. 1004.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. проф. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К. : Юстініан, 2012 – 1224 с.
5. Громов Н.А. Уголовный процесс России : учеб. пособ. / Н.А. Громов. – М. : Юристь, 1998. – 552 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. // Голос України. – 2012. – № 90-91 (зі змінами і доповненнями).
7. Малиновский А.А. Тектология. Теория систем. Теоретическая биология / А.А. Малиновский. – М. : Эдиториал УРСС, 2000. – 448 с.
8. Аверьянов В.Б. Организация аппарата государственного управления (структурно-функциональный аспект) / В.Б. Аверьянов. – К. : Наукова думка, 1985. – 146 с.
9. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : [монографія] / Валерій Костянтинович Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
10. Ліпкан В.А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції : [навч. посіб.] / В.А. Ліпкан, Ю.Є. Максименко, В.М. Желіховський. – К. : КНТ, 2006. – 280 с.
11. Актуальні питання реформування та розвитку структур безпеки і оборони України / за ред. В.П. Горбуліна. – К. : ДП «НВЦ «Євроатлантикінформ», 2006. – Вип. 22. – 176 с.
12. Афанасьев В.Г. Общество : системность, познание и управление / В.Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1981. – 432 с.
13. Костицька І. Політико-правова природа народного представництва / І. Костицька // Право України. – 2006. – № 10. – С. 9-14.
14. Суботін Д. Стадія як елемент системи кримінального процесу / Д. Суботін // Вісник національної академії прокуратури України. – 2009. – № 4. – С. 60-63.

REFERENCES

1. Kharaberiush, I.F. (2011), “ The use of scientific and technical means in law enforcement activity”, *Chasopys akademiyi advokatury Ukrayiny*, no. 3, pp. 1-7.
2. “Criminal Procedure Code of Ukraine” : Law of Ukraine of April 13, 2012, *Holos Ukrayiny*, 2012, no. 90-91.
3. “Decision of the Constitutional Court of Ukraine in case of constitutional inquiry of Human Rights Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine concerning conformity with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the provisions of paragraphs third, fourth, fifth of Article 248-3 of the Civil Procedure Code of Ukraine and the constitutional appeals of Budynska S.O. and Kovryha S.V. regarding official interpretation of the provisions of the fourth paragraph of Article 248-3 of the Civil Procedure Code of Ukraine (the case regarding the constitutionality of Article 248-3 of the Code of Civil Procedure of Ukraine) of May 23, 2001 № 6-рп/2001”, *Ofitsiynyi visnik Ukrayiny*, 2001, no. 22, art. 1004.
4. Honcharenko, V.H., Nor, V.T. and Shumilo, M.E. (editors) (2012), *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrayiny. Naukovo-praktichniy komentar* [Criminal Procedure Code of Ukraine. Scientific and practical commentary], Yustinian, Kyiv, Ukraine.
5. Gromov, N.A. (1998), *Ugolovnyy protsess Rossii : ucheb. posob.* [Russian criminal procedure : teaching aid], Yurist, Moscow, Russia.

6. “Criminal Procedure Code of Ukraine” : Law of Ukraine of April 13, 2012, *Holos Ukrayiny*, 2012, no. 90-91.
7. Malinovskiy, A.A. (2000), *Tektolohiya. Teoriya sistem. Teoreticheskaya biolohiya* [Russian criminal procedure], Editorial URSS, Moscow, Russia.
8. Averyanov, V.B. (1985), *Orhanizatsiya apparata hosudarstvennoho upravleniya (strukturno-funktionalnyy aspekt)* [Organization of the apparatus of state administration (structural and functional aspect)], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.
9. Kolpakov, V.K. (2004), *Administrativno-deliktnyi pravovyi fenomen : monohrafiya* [Administrative and tort legal phenomenon : monograph], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
10. Lipkan, V.A., Maksimenko, Yu.E. and Zhelikhovskiy, V.M. (2006), *Informatsiyna bezpeka Ukrayini v umovah evrointegratsiyi : navch. posib.* [Information security of Ukraine in terms of European integration : teaching aid], KNT, Kyiv, Ukraine.
11. Horbulin, V.P. (editor) (2006), *Aktualni pitannya reformuvannya ta rozvitku struktur bezpeki i oboroni Ukrayini* [Current issues of reform and development of defense and security agencies of Ukraine], DP «NVTs «Evroatlantikinform», iss. 22, Kyiv, Ukraine.
12. Afanasev, V.H. (1981), *Obshchestvo : sistemnost, poznanie i upravlenie* [Society : consistency, knowledge and management], Politizdat, Moscow, Russia.
13. Kostitska, I. (2006), “Political and legal nature of popular representation”, *Pravo Ukrayiny*, no. 10, pp. 9-14.
14. Subotin, D. (2009), “Stage as an element of the criminal process”, *Visnik natsionalnoyi akademiyi prokuratury Ukrayiny*, no. 4, pp. 60-63.

УДК 343.13: 343.10

СКАРГА НА РІШЕННЯ, ДІЇ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО АБО ПРОКУРОРА: ФОРМА, РЕКВІЗИТИ Й ПОНЯТТЯ

Крикливець Д.Є., аспірант

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 14, м. Львів, Україна
d.kryklyvets@gmail.com*

Статтю присвячено питанням форми та змісту скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора. За результатами аналізу чинного законодавства, практики його застосування й наукових поглядів запропоновано доповнити процесуальний закон нормою про форму та зміст скарги, а також про наслідки їх недотримання. У статті запропоновано визначення поняття скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора.

Ключові слова: скарга, рішення, дії чи бездіяльність, форма скарги, зміст скарги, слідчий, прокурор, слідчий суддя.

ЖАЛОБА НА РЕШЕНИЯ, ДЕЙСТВИЯ ИЛИ БЕЗДЕЙСТВИЕ СЛЕДОВАТЕЛЯ ИЛИ ПРОКУРОРА: ФОРМА, РЕКВИЗИТЫ И ПОНЯТИЕ

Крикливец Д.Е.

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Сечевых Стрельцов, 14, г. Львов, Украина
d.kryklyvets@gmail.com*

Статья посвящена вопросам формы и содержания жалобы на решения, действия или бездействие следователя или прокурора. По результатам анализа действующего законодательства, практики его применения и научных взглядов предложено дополнить процессуальный закон нормой, касающейся формы и содержания